

Izhaja vsako sredo
in petek.
Stane za celo leto 15 L
» » pol leta 8 »
» » četrt leta 4 »
Za inozemstvo
celo leto lir 40.
Na naročila brez do
poslane naročnine se
ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št 76

V Gorici, v sredo 2. novembra 1927

Leto X.

Ne frankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglasi
se računajo po dogo-
voru in se plačajo v
naprej. — List izdaja
konsorcijska »Gor. Stra-
ža«. — Tisk Katoliške
tiskarne v Gorici, Ri-
va Piazzetta št. 18.
Uprava in uredništvo:
ulica Mameli št. 5.
(prej Scuole).
Telef. int. št. 308.

Praznik živih in mrtvih.

Ce listamo po zgodovini svetni-
kov, se morajo naša srca ogreti. To-
liko lepote in veličine, toliko srčne
toplote in plemenite dobrote, toliko
bogoudanosti in skromnosti, toliko
prečudezne ljubezni in nepojmljive
požrtvovalnosti, toliko neuklonljive
značajnosti in svetega samozataje-
vanja nam diha iz teh listov, da mo-
rajo naše duše zatrepetati v hre-
penenju po onih solčnih višavah,
ki so za nas, ki smo zariti in zako-
pani v to betežno zemljo, tako ne-
dosegljivo daleč, daleč...

Pred nami vstajajo ko v granit
izklesane osebnosti. Vrste se s
krvavo krono venčani mučeniki,
sveti spoznavavci, veliki cerkveni
otčetje in učeniki, ki so s svojim
titanskim umom pomagali preobra-
ziti človeštvo. In vidiš mogočnja-
ke, ki so ukazovali narodom poleg
skromnih devic, ki so se v ljubezni
žrtvovali do smrti. Slišiš zlatouste
govornike, ki so preromali svet,
da so širili besedo božjo in tihe modri-
jane, ki so s svojimi globokozaje-
timi nauki priborili krščanstvu pr-
venstvo v zaslepljenem svetu. Ne-
pregledna je vrsta, ki stopa mimo
tebe, vsak posameznik ti pa vzbuja
občudovanje. Vse pa preveča samo
ena misel, samo ena želja, kateri so
vse druge samo nepotrebna navla-
sa: Kristus — Kralj. In čez vso to
nepopisno lepo sliko je razlit od-
svit Kristusovih besed: »Jaz sem
Pot, Resnica in Življenje.«

Drugi praznik, praznik vernih
duš, ki je posvečen onim, ki so od-
šli pred nami, nas vabi in kliče, da
se za kratke trenutke pogledimo v
tajno smrti. Ko romamo te dni tja
ven na njive božje, so naše misli
nekam zbrane in obrnjene v našo
notranjost. Z neodoljivo silo trka
na naša srca spoznanje, da je naša
pozemska pot kratka: »Pomni člo-
vek, da si prah in v prah se povr-
neš!«

To misel budi v nas tudi spomin
na naše drage, ki spe tam zunaj.
Kot bežne slike hite mimo nas po-
dobe naših staršev, bratov in sester
in številnih drugih duš, ki so bile
nekadaj tako blizu našemu srcu. V
topli in pobožni molitvi prosimo,
da bi živale srečen mir tam v sve-
tu, ki ga mi še nepoznamo in le ne-
jasno slutimo. In podzavestno, ko
želimo svojim dragim mir v Gospo-
du, se trga v nas boječa prošnja,
da bi bil dan ta mir tudi nam ob
uri, ki je še ne vemo. Hrepenenje
rase, da bi se snidli s svojimi dra-
gimi v objemu božje Sreče in z nji-
mi živeli večno življenje. Tudi
praznik mrtvih vžiga v nas misel
na življenje.

Praznik živih in mrtvih — praz-
nik življenja. Oddih božje modro-
sti lebdi v tem spoznanju. Stvarnik,
ki nas je poklical v življenje, nam
je tudi vcepil hrepenenje do življe-
nja. S tem nam je dal tudi pravico
do življenja. Ta misel naj nas to-
laži v vsem našem življenju, ko
bodo sišle obupne misli nad nas.
Naslanjati pa moramo to pravico
na Njega, ki nam jo je dal. Potem
bodimo uverjeni, da nam našega
življenja nihče ne more vkratiti.
To sveto zavest naj nam visoka
praznika teh dni okrepita in oja-
čita, in marsikatera bridkost bo
v nas ožarjena z upom na zmago
pravičnosti.

Kaj se godi po svetu?

Ko smo se zadnjič obširneje
bavili z razmerami v sosedni jugo-
slovanski državi, takrat je njene
politike in ljudstvo vznemirjal po-
ložaj, ki je nastal radi atentata na
štipskega brigadnega generala Ko-
vačevića. Ljudstvo je bilo v obeh
državah silno razburjeno. V Bolga-
riji kot v Jugoslaviji so prirejali
shode, kjer je narod terjal zadoš-
čenja. Ako bi bili poslušali vroče
krvneže, bi bil na Balkanu prav
gotovo buknil požar, ki bi ga bilo
težko omejiti. Vladi prizadetih dr-
žav sta se tega dobro zavedali. Za-
to sta se lepo prijateljsko pomenili
o ukrepih, ki jih je treba storiti,
da se takšni dogodki v bodoče pre-
prečijo. Obema vladama je treba
priznati veliko mero dobre volje
za mirno poravnavo. Jugoslovans-
ka vlada se je odlikovala s tem,
da ni stavila bolgarski neizpolnji-
vih zahtev, bolgarska vlada je pa
dosegla, da je sobranje (državni
zbor) odobrilo vse izdane odredbe,
posebno odlok o proglasitvi obsede-
nega stanja v dveh obmejnih okra-
jih. To sporazumno delo je res

Enotno pravo v baltskih državah.

Glavni tajnik v letskem zunanjem ministrstvu H. Albat je v razgovoru z nekim nemškim časnikarjem izrazil željo, da bi vse baltske države (Letška, Estonska in Litavska), ki prav sedaj preurejajo kazensko in civilno pravo, sprejele enotne zakone. Albat je rekel, da bi to ne bilo težko, ker je že sedaj v vseh treh državah v veljavi rusko pravo iz l. 1903. Izenačenje zakonov bi značilo velik korak proti ustvaritvi zveze baltskih držav.

Sarvat paša v Londonu.

Egiptovski ministrski predsednik Sarvat paša pojde menda v London, kjer bosta s Chamberlainom govorila o razmerju med Anglijo in Egiptom.

Komisija za mandate.

V Ženevi zboruje te dni komisija Zveze narodov, ki daje raznim državam kolonije v upravo. Letos je v tej komisiji prvič prisoten tudi zastopnik Nemčije.

Ruska zunanja trgovina.

Letni zaključek sovjetske zunanje trgovine kaže za 702 milijona rubljev uvoza in 758 milijonov rubljev izvoza. Ruska zunanja trgovina je torej aktivna za 56 milijonov rubljev. Lansko leto je bila za 92 milijonov rubljev pasivna. Rusko gospodarstvo se torej krepko dviga iz razvalin.

Radić toži Vukičevića.

V seji narodne skupščine dne 26. oktobra je Radić vložil predlog, naj skupščina postavi ministrskega predsednika Vukičevića pred sodišče, ker je baje prekršil več ustavnih določb. Obtožba trdi, da je Vukičević v volilnem boju pritiskal na upravne organe in tako omejeval svobodno izražanje ljudske volje. Za sprejem takega predloga je potrebna dvetretjinska večina. Zato Radić najbrž ne bo uspel.

V Romuniji

postaja položaj vedno bolj resen. Vojaštvo in orožništvo je stalno pripravljeno. Uvedena je najstrožja cenzura za tisk in za občevarje z inozemstvom. Romunska valuta je na dunajski in curiški borzi znatno padla.

Bolgarsko zunanje posojilo.

Bolgarska vlada je prosila pri Zvezi narodov za posojilo v znesku 300 milijonov zlatih frankov. Ta denar bi vlada porabila za ureditev svojih financ in za pomoč beguncem. Zveza narodov je baje stavila precej težke pogoje. Zadeva še ni rešena.

Benešovo poročilo o zunanji politiki.

Čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš je v sredo 26. oktobra podal v parlamentarnem odseku za zunanje zadeve poročilo o češki zunanji politiki v zadnjem letu. Najprej je omenil zborovanje Zveze narodov in točke, ki so dale letošnjemu zasedanju poseben znak. Te točke so: nadaljevanje francosko-nemškega približevanja, angleško-ruski prelom, italijansko-jugoslovanski spor in ponesrečena konferenca za pomorsko razorožitev. Nato se je Beneš dotaknil razmerja z Vatikanom. Povedal je, da pogajanja glede razdelitve škofij in imenovanja cerkvenih dostojanstvenikov ugodno potekajo. Na konkraten pa za enkrat ni misliti. Končno je Beneš govoril o razmerju do drugih držav. V debati, ki se je po poročilu vnela, so komunistični poslanci zahtevali, naj republika uradno prizna sedanjo rusko vlado. Do takega zaključka niso prišli.

Poljski državni zbor (sejm)

je bil sklican za 31. oktobra k rednemu zasedanju. Glavno njegovo delo bo državni proračun. Kakor je znano, je Pilsudski pred nekaj tedni odgodil državni zbor, ker se mu ni hotel pokoriti.

Nova katalanska zarota.

Lansko leto je bivši španski polkovnik Macha pripravljaval oborožen vpad iz Francije v Španijo. Hotel je vreči diktatorja Primo de Rivero in ustanoviti katalansko manjšinsko republiko. Takrat je francoska policija onemogočila nameri. Letos je francoska policija odkrila nov poskus te vrste. Da ne bi prišlo do mednarodnih zapletov, je francoska vlada poostрила nadzorstvo in pažnjo na pirenejski meji. Drugih odredb še ni izdala.

Chamberlain in sovjeti.

Angleški zunanji minister je zopet začel silno protisovjetsko delovanje. Trudi se, da bi se sklenila zveza med Anglijo, Francijo, Nemčijo in Italijo proti sovjetom. Chamberlain se je začel pogajati z zastopniki omenjenih velesil. Ameriški listi trde, da bi dobila Nemčija, ako se odloči za protisovjetsko politiko, mandat nad svojo bivšo afriško kolonijo Kamerunom, Francozi pa v nadomestilo, ker je sedaj ta mandat njihov, popolno svobodo v Maroku in bi smeli Maroko tudi anektirati. Italiji pa obljubuje Chamberlain mandat v Siriji. Italija bi pa morala pustiti Balkan pri miru.

Šestmesečna vojaška služba.

V Belgiji bodo vojaško službo najbrž skrajšali na šest mesecev.

DNEVNE VESTI.

V cvetju let...

V ponedeljek popoldne je padel pod kruto koso neizprosne bele zene mlad cvet. V Podsobotinu, kjer je bivala zadnje tedne pri svojem bratu g. Cirilu, je po daljšem bolehanju zaspala v Gospodu gdč. Marija Sedej, stara 21 let. Bila je ljubezniva mladenka, ki je bogoudano prenašala svojo bolezen. Najvživa blažen mir v naročju božje Sreče. Potrti materi

Velika Ljubljana.

Ljubljanski slovenski listi poročajo, da bodo poslanci večine v oblastni skupščini vložili nujen predlog, naj se okoliške občine: Vič, Šiška in Moste priključijo Ljubljani.

Število rojstev.

V Nemčiji se največ otrok rodi v februarju, kljub temu, da je februar najkrajši mesec.

Češko šolstvo na Dunaju.

Iz uradnega poročila dunajskega mestnega šolskega sveta je razvidno, da vzdržuje dunajska občina 13 čeških ljudskih šol, ki imajo 77 razredov, 102 učitelja in 1869 učenec. Poleg tega je 12 privatnih šol češkega šolskega društva Komenisky. Končno so na Dunaju češka realna gimnazija, realka, trgovska šola in ženska obrtna šola.

Sedež ministrstva korporacij.

Mussolini je 28. oktobra slovesno otvoril novi sedež ministrstva korporacij. Ministrski uradi so sedaj v palači Stamperia.

Še o »Princezinji Mafaldi«.

Na parniku »Princezinja Mafalda«, ki se je prejšnji teden potopil ob brazilski obali, je bilo vrednostnih papirjev za 64 milijonov lir; tovor pa je bil vreden 50 milijonov. Utonili so vsi častniki, ki so tvorili štab ladje.

Avstrijski socialni demokratje

so v soboto 23. oktobra pričeli svoje letno zborovanje. Zbor je otvoril dunajski župan Seitz. Obravnavali bodo tudi vprašanje koalicije s krščanskimi socialci. Zdi se, da radi kanclerja Seipla ne bo prišlo do koalicije.

Apanaža apuljskega vojvode.

Apuljski vojvoda Amedej Savojski se bo te dni poročil s francosko princezino Ano de Guise. Kralj mu je z odlokom od 23. oktobra nakazal letno apanažo (plačo) v znesku 400.000 lir.

Schwarzbard oproščen.

Pariška porota je oprostila Schwarzbarda, ki je lani ustrelil kozarškega hetmana Petljuro. Obravnavna je trajala več kot teden dni.

Nemiri v Budimpešti.

Pretekli teden so bili v Budimpešti veliki protijudovski izgrede. Visokošolci so napadli tudi prostore lista »Az Est« in jih popolnoma opustošili. To so storili v protest proti nameravani odpravi določbe, ki omejuje Judom dostop na univerze.

Proti komunistom.

Belgrajska policija je zaprla več ljudi, o katerih sumi, da so v zvezi s tajnimi komunističnimi organizacijami. Med zaprtimi je tudi bivši poslanec dr. Marković.

Novi stanovanjski zakon.

Jugoslovanska narodna skupščina je sprejela novi stanovanjski zakon. Tudi kralj ga je že podpisal. Zakon stopi v veljavo 1. novembra.

Iz širokega sveta.**Prenos zelenjave v areoplanih.**

Areoplan ni danes v porabi samo za hitri prenos ljudi in pošte, temveč tudi za hitri prenos zelenjave. Seveda se izplača samo za drago ceno zelenjavo, kot so šparglji, jagode itd., predmeti, ki se kmalu pokvarijo oziroma zgube vsled dolgotrajnega prevoza mnogo na okusnosti. Reden prevoz zelenjave z areoplani je vpeljan med Francijo in Londonom ter Hamburgom in Kopenhagmom. V Ameriki med Kalifornijo in Florido in mnogimi mesti.

Cena beg

bo menda vendarle pokopan v Albaniji. Pripeljali so ga v Trst, odkoder ga bodo po morju spravili domov. V Tirani pripravljajo slovesen pogreb.

Proti nedostojni noši.

Policija v Newyorku je sklenila najstrožje postopati z nedostojno oblečenimi gledališkimi igralkami. Policija pravi, da bo vsako igralko, ki bo neprimerno oblečena stopila na oder, aretirala in jo odvedla pred sodnika.

Spor med železničarji in vlado na Češkem.

Čehoslovaški železničarji so zahtevali od prometnega ministra, naj jim izboljša službeni položaj. Ker minister zahtevam ni ugodil, so sklenili, da bodo začeli s pasivnim odporom.

Bivši romunski prestolonaslednik Karol

je pri ljudstvu zelo priljubljen. Vsi sloji trdno upajo, da se bo vrnil. Zajemljivo je, kaj piše o njem znani italijanski časnikar Italo Zingarelli v knjigi »La grande Balcania« (Veliki Balkan, Milan, 1927). Zingarelli pravi med drugim, da je Karol, ako je govoril s kakim Madjarom na Sedmograškem, vedno prošil, naj mu ne zameri, ker ne zna madjarski.

Nova pošta v Chicago.

V američkem mestu Chicago bodo zgradili novo pošto poslopje, ki bo menda najmodernejše na svetu. Na strehi bodo naredili pristajališče za letala.

Gospodarstvo.**Kmetijsko združništvo na Danskem.**

V letu 1926. je bilo na Danskem 1362 mlekarških zadrug, 11 zadrug za izvoz

Spodnja Idrija.

Zopet imamo eno novo. Naš mežnarski pomočnik, že stari Janez Zonta bi bil pretečeno nedeljo na vse zgodaj zjutraj kmalu postal član idrijske »špehkamre«. Da pa cenj, čitatelji ne bodo mislili, da imamo tu za pomočnika v cerkvi kakega rokomavha ali »kontrabantarja«, je dobro, da se stvar malo pojasni:

Kot navadno je šel Janez tudi to nedeljo ob štirih zjutraj zvonit sveto jutro. Ko odzvoni, stopi nazaj domov, da počaka prve sv. maše. Vrata pusti seveda odklenjena, ker ni prav nič strahopeten, četudi stanuje ravno ob pokopališču. Ko je bil tako v sobi (seveda sam, kaj ti ženke revež nima), prisopihajo okrog pete ure, ko je bila še polna tema, k njemu financarji in mu nekaj dopovedujejo, česar pa on seveda ni razumel. Nato sta financarja odšla in se čez nekaj minut vrnila in naredila hišno preiskavo. Janez seveda ni nič vedel, kaj iščeta in jima je prav pokorno svetil. Ker nista nič našla, sta zopet odšla. Ko se je Janez ob pol šestih napravil k sv. maši, ga pa pred hišo v temi primejo, da ga odpeljejo v ječo. To vidi neko dekle, ki stanuje pri Zontu, in prileti ter jih pove nekaj primernih onim možem. In sedaj je Zonta šele zvedel zakaj gre. Financarji so lovili dva tihotapca, vedeli pa niso nič, kam sta se skrila. Janez je imel pa v sobi luč in odklenjena vrata, zato so si pa financarji neki mislili, da so oni notri. Toda kljub preiskavi so le trdili, da je on kriv.

Nazadnje pa, ko seveda niso našli nikakega sledu, ga v »špehkamro« niso odpeljali, pač pa so si ga zapisali v svojo spominsko knjigo. — Tako bi bil kaj kmalu naš Janez na svoja stara leta postal nedolžen »hudodelec«.

Kal.

Naš obč. načelnik Pirih Matevž je uvedel v naši občini roboto za popravilo občinskih cest. Občinarji smo pripravljene robotati, toda zahtevamo, da se robote razdele po davkih in ne po moških osebah od 18. do 65. leta, kakor je to odredil obč. načelnik. Do danes je bila robota razdeljena vedno samo po davkih in ljudje so bili s tem popolnoma zadovoljni. Novega ukrepa pa nikakor ne moremo odobravati. Po tem ukrepu pridejo po 4 robote na vsako osebo. So družine, ki bi morale na ta način izvršiti čez 20 robot. In kar je še najbolj neumestno, je to, da od robote niso izvzete celo one moške osebe, ki so se iz občine za stalno izselile; če jih ni doma, morajo ostali moški člani družine nadopolniti njihove robote. S temi odredbami so zlasti prizadele revne družine, ki ne plačujejo nič ali vsaj skoro nič davka, a morajo njihovi moški hoditi vseeno v roboto. Kdo bo pa za njihove družine delal? Zato zahtevamo prav odločno, da se robota razdeli po davkih kakor je bilo dosedaj v navadi in kakor je tudi edino pravilno.

Sv. Mihael — Ozeljan.

Dolgočasna jesen je priromala v deželo. Listje po drevju rumeni in že marsikateri drobnji ptiček leta okoli hiše, da si poišče potrebne hrane. Vsa narava se pripravlja k zimskemu počitku, da bo v prihodnji pomladi tem lepše vzkli. Tudi ljudje, zlasti mi kmetovalci se lahko odpočijemo in nabereemo novih, svežih moči za težko pomladansko delo. Torej, kar bo prostega časa v dolgih jesenskih večerih, naj se uporabi za samoizobrazbo. Se dobijo še ljudje in tudi fantje, ki včasih skoraj ne vedo, kam bi se podali od dolgega časa. Knjiga ali časopis jim je pa deveta briga. Se pač ne zavedajo, koliko koristnega se človek nauči in nabere v dobri knjigi in časopisu. Sicer pa, smelo trdim, da kdor nič ne sega po knjigi,

nazaduje. In zato je treba, da v prostem času nabiramo vede iz gospodarskih listov in knjig, kako si zboljšamo in preuredimo, v čemer smo morda že nekoliko zaostali, kajti časi so resni. — Minuli ponedeljek sta se poslovila od nas za v daljno Ameriko dva fanta in sicer iz sv. Mihaela Gruden Alojzij, po poklicu mizar, ki je zelo marljiv in mirnega značaja. Drugi je po poklicu krojač, Faganel Jožef iz Ozeljana. Obema želimo v tujini mnogo sreče in zadovoljnosti.

Volče.

Šestega novembra je god sv. Lenarta, ki je patron naše fare. Letos ga bomo praznovali prvič v novo posvečeni in obnovljeni cerkvi. Lepa podoba sv. Lenarta v novem okvirju krasi glavni oltar. Na ta naš domači praznik nas je obiskal vsako leto pred vojno pokojni monsignor Josip Kragelj, bivši dekan in častni kanonik v Tolminu, ki je bil naš rojak. Z njim je legel v grob zadnji duhovnik domačin. Pastir val in vodil je dolgo vrsto let obširno župnijo, oziroma dekanijo tolimnsko. Letos poteka ravno desetletnica njegove smrti. Umrli je v Ljubljani v času vojne kot begunec. Želja njegova je bila vedno, da bi po smrti počival med svojimi farani na tolimnskem pokopališču. Vojna je prekrizala načrte. Spomnimo se blagopokojnega monsignorja v molitvi posebno v teh dnevih, ki so posvečeni vsem mrtvim. Posebno pa še tolimnski župljani, katerim je pokojni monsignor veliko dobrega storil. — Spomin in molitev pa tudi vsem v begunstvu in na bojnih poljanah umrlim naše župnije. Vsem večni mir v Bogu in večna luč naj jim sveti.

Idrijske novice.

O čipkah!

Za naše čipkarice je postalo slabo. Vsak kupec pravi, koliko je padla cena, toda kot se sliši imajo čipke na trgih še vedno visoko ceno. Dandanes je treba že dobro delati, da se zaslužijo kake 3 lire. To je pa bore malo, kajti druge potrešč